

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Moterų ir vyrų lygybės gairių 2006–2010 m.

COM(2006) 92 final

(2006/C 318/29)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. kovo 1 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl moterų ir vyrų lygybės gairių 2006–2010*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. liepos 13 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Grace Attard.

429-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. rugsėjo 13–14 d. (rugsėjo 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 175 nariams balsavus už, 11 — prieš ir 9 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

rinkoje paklausių įgūdžių ir palengvinančių jiems sąlygas pradėti darbinę veiklą;

1.1 EESRK palankiai vertina politinę Komisijos valią ir 2006–2010 m. laikotarpiu iš esmės skatinti vyrų ir moterų lygybę. Komitetas teigiamai vertina asmeninį Komisijos pirmininko J.M. Barroso indėlį siekiant priimti gaires ir pritaria, kad įgyvendinant su šia tema susijusius uždavinius turėtų būti įtraukti visi suinteresuoti subjektai.

— mano, kad nacionalinėse sveikatos apsaugos ir ilgalaikės slaugos strategijose reikėtų numatyti integruotas priemones, susijusias su moterų sveikatos apsaugos standartais darbo vietoje;

1.2 EESRK:

— ragina labiau atsižvelgti, tirti ir vertinti moterims, prižiūrinčioms kitus asmenis, tenkančios naštos poveikį, įskaitant fizinį bei psichinį krūvį;

— pripažįsta, kad būtina nustatyti bendrus prioritetus koordinuojant užimtumo politiką, siekiant, kad daugiau moterų dalyvautų darbinėje veikloje;

— siūlo atvirąjį koordinavimo metodą taikyti sveikatos apsaugos srityje, kartu įtraukiant ES lyčių lygybės tikslus;

— mano, kad valstybių vyriausybės, vyrų ir moterų lygių galimybių institucijos ir visų valstybių narių socialiniai partneriai yra aiškiai įpareigoti užtikrinti, kad jų sukurtos darbo užmokesčio sistemos nesudarytų sąlygų diskriminuoti vyrus ir moteris darbo užmokesčio atžvilgiu;

— atkreipia dėmesį į tai, kad tarp migrantų daugėja moterų, ir siūlo į ES politiką visapusiškai integruoti lyčių aspektą ir visais migracijos proceso etapais numatyti priemones;

— rekomenduoja parengti strategijas moterims verslininkėms, užtikrinančias joms geresnes galimybes gauti banko paskolas ir paslaugas;

— pripažįsta, kad labai svarbu parengti priemones ir nustatyti aiškius tikslus ir rodiklius, kad būtų galima užtikrinti tiek vaikų, tiek slaugos reikalaujančių pagyvenusių ir (arba) neįgalių šeimos narių priežiūrą;

— siūlo verslininkystės pagrindus įtraukti į valstybių narių vidurinių, aukštųjų ir profesinio lavinimo mokyklų mokymo planus, visų pirma skirtus moksleivėms, studentėms ar profesinių mokyklų auklėtinėms; taip pat rekomenduoja imtis priemonių, kad kuo daugiau moterų baigtų mokslo ar technikos studijas, taip siekiant panaikinti su lytimi susijusią užimtumo disproporciją technikos srityje, pirmiausia inžinerijoje ir IRT sektoriuje;

— rekomenduoja numatyti tikslus ir terminus, siekiant padidinti moterų, dalyvaujančių priimančias įvairius sprendimus, skaičių;

— rekomenduoja skatinti lyčių lygybės strategijas socialinės apsaugos ir kovos su skurdu srityje, siekiant užtikrinti, kad mokesčių ir socialinio draudimo sistemos atsižvelgtų į moterų (ypač vienišų motinų), kurioms gresia skurdo rizika, poreikius; taip pat reikėtų pateikti konkrečių pasiūlymų dėl priemonių, skatinančių vienišus tėvus ir motinas įgyti

— siūlo parengti Europos kovos su smurtu prieš moteris veiksmų planą;

— ragina valstybes nares užtikrinti, kad bus įgyvendintos tam tikros priemonės, siekiant suteikti daugiau teisių moterims, tapusioms seksualinio išnaudojimo aukomis, ir jas labiau remti;

— rekomenduoja parengti bendras Europos priemones, skatinančias visiškai netoleruoti žiniasklaidoje pasitaikančių moterų įžeidinėjimų dėl lyties ar žeminančio įvaizdžio pateikimo;

- mano, kad valstybės narės turėtų užtikrinti, kad komercinėje vaizdo ir garso komunikacijoje nebūtų diskriminacijos dėl rasės, lyties ar tautybės, kaip siūlo Komisija direktyvoje dėl tam tikrų įstatymų ir kitų teisės aktų derinimo ⁽¹⁾;
- rekomenduoja į žiniasklaidos specialistų įstaigų rengimo mokymo planus įtraukti lyčių specifikos programas ir numatyti veiksmingus vienodo vyrų ir moterų atstovavimo visais sprendimų priėmimo lygiais žiniasklaidoje mechanizmus;
- rekomenduoja, vykdamas ES vystymo politiką, užtikrinti moterims tinkamas sąlygas gauti finansinę ES paramą, visų pirma įgyvendinant nacionalinius moterų organizacijų vykdomus projektus;
- ragina Europos Komisijos Humanitarinės pagalbos generalinį direktoratą (ECHO), savo veikloje pirmenybę teikti pagalbai ir paramai, skirtai lytinį smurtą patiriančioms moterims;
- mano, kad didesnė lyčių lygybė politinėse sprendimų priėmimo struktūrose yra būtina šių gairių sėkmės prielaida. Komitetas ragina plėtoti dialogo su organizuota pilietine visuomene ir jos konsultavimo mechanizmus, ypač dirbant su nacionalinėmis moterų organizacijomis;
- ragina Komisijos Biudžeto generaliniame direktorate įsteigti už lyčių klausimų finansavimą atsakingą darbo grupę ir kasmet atskirai įvertinti ES biudžeto poveikį klausimams, susijusiems su lytimis.

2. Paaiškinimas

2.1 Svarbiausios Komisijos komunikato nuostatos

2.1.1 Siekdama lyčių lygybės, ES yra padariusi didelę pažangą, kadangi parengti teisės aktai, susiję su vienu požiūriu į vyrus ir moteris, integruojamas lyčių aspektas, įgyvendinamos specialios moterų skatinimo priemonės, daug veiksmų programų, vyksta socialinis dialogas ir dialogas su pilietine visuomene. Nepaisant to, skirtumų vis dar yra ir jie gali netgi didėti, kadangi išaugusi ekonomikos konkurencija reikalauja lankstesnės ir mobilesnes darbo jėgos. Tai gali labiau atsiliesti moterims, kurios dėl nepakankamai lanksčių darbo sąlygų ir priežiūros paslaugų, išgalėjusių lyčių stereotipų ir dėl nevienodo pasidalijimo šeimos atsakomybe su vyrais dažnai yra priverstos rinktis tarp vaikų ir karjeros.

⁽¹⁾ Pasiūlymas priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią direktyvą 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (COM(2005) 646 final).
 URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/lt/com/2005/com2005_0646lt01.pdf.

2.1.2 Komisijos gairėse aprašomos šešios 2006–2010 m. ES su lyčių lygybe susijusių veiksmų prioritetinės sritys:

- vienoda moterų ir vyrų ekonominė nepriklausomybė;
- darbo ir asmeninio gyvenimo suderinimas;
- lygios atstovavimo galimybės priimant sprendimus;
- visų lyčių prievartos formų šalinimas;
- lyčių stereotipų atsisakymas;
- lyčių lygybės skatinimas išorės santykių ir plėtos politikos srityse.

Kiekvienai sričiai nustatomi prioritetiniai uždaviniai ir veiksmai, tačiau Komisija negali viena įgyvendinti visų šių uždavinių, kadangi daugelis sričių patenka į valstybių narių kompetencijos sferą. Todėl remdamasi šiomis gairėmis Komisijos išipareigoja skatinti lyčių lygybės darbotvarkės įgyvendinimą ir stiprinti partnerystę su valstybėmis narėmis ir kitais dalyviais.

2.1.3 Komisija taip pat apibrėžia pagrindinius veiksmus, kad būtų galima pagerinti sprendimų priėmimo struktūras siekiant didesnės lyčių lygybės; ji išipareigoja aktyviau stebėti pažangą.

2.2 Bendrosios pastabos

2.2.1 EESRK palankiai vertina politinę Komisijos valią taip pat ir 2006–2010 m. laikotarpiu iš esmės skatinti vyrų ir moterų lygybę. Komitetas teigiamai vertina asmeninį Komisijos pirmininko J.M. Barroso indėlį siekiant priimti gaires ir pritaria, kad įgyvendinant su šia tema susijusius klausimus turėtų būti įtraukti visi suinteresuoti subjektai.

2.2.2 Lyčių lygybė yra pagrindinė teisė, bendroji ES ir jos valstybių narių vertybė ir pagrindinė prielaida siekiant įgyvendinti ES augimo, užimtumo ir socialinės sanglaudos tikslus, kurie taip pat yra Lisabonos strategijos ramsčiai. Gairės apima naujas iniciatyvas ir sėkmingai pradėto darbo stiprinimą.

2.2.3 Moterų padaryta pažanga taip pat ir pagrindinėse Lisabonos strategijos srityse, pvz., švietimo ir mokslinių tyrimų srityje, ne visiškai atspindi moterų padėtį darbo rinkoje. ES negali sau leisti neišnaudoti visų žmogiškojo kapitalo teikiamų galimybių. Be to, demografinė kaita, susijusi su mažu gimstamumu, ir mažėjantis dirbančiųjų skaičius kelia pavojų ES politiniam ir ekonominiam vaidmeniui.

2.2.4 EESRK palankiai vertina Komisijos tikslą kovoti su lytiniu smurtu ir prekyba žmonėmis. Šie reiškiniai neleidžia sėkmingai siekti lyčių lygybės ir pažeidžia moterų teises.

2.2.5 EESRK taip pat pritaria Komisijos įsipareigojimams įveikti visuotinius sunkumus, užtikrinti ir įtraukti moterų teises į ES užsienio politiką ir svarbiausius veiksmus bei programas.

2.3 *Specialiosios pastabos dėl I dalies „Lyčių lygybės veiklos prioritetinės sritys“*

2.3.1 Siekiant sėkmingai įgyvendinti gairėse apibrėžtas prioritetines veiklos sritis būtina taikyti integruotas strategijas. Be to, reikia užtikrinti, kad lyčių lygybės klausimas būtų aiškiai pabrėžiamas visų sričių politikoje tiek ES, tiek valstybių narių lygiu ir į ją integruojamas. Norint veiksmingai užtikrinti lyčių lygybę valstybių narių lygiu, reikia stiprinti ES mechanizmus ir priemones, kaip nurodyta 2006 m. Europos Vadovų Tarybos pavarario susitikime priimtame Lyčių lygybės pakte.

2.3.2 Konkreti gairių įgyvendinimo stebėseną turi būti atliekama bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis. Nors jau yra pažangos stebėjimo rodiklių, tačiau ES lygiu dar reikia parengti palyginamus statistinius duomenis.

2.3.3 Vienoda moterų ir vyrų ekonominė nepriklausomybė

2.3.3.1 Lisabonos užimtumo tikslų įgyvendinimas

2.3.3.1.1 Lisabonos užimtumo tiksluose iki 2010 m. numatomas 60 % moterų užimtumo lygis. Nepaisant valstybių narių įsipareigojimų, prisiimtų įgyvendinant Lisabonos strategiją, Augimo ir užimtumo darbotvarkės ir privalomų ES teisės aktų, reglamentuojančių lyčių lygybę, užimtumo srityje vis dar giliai išsiskyrusi skirtingų vyrų ir moterų pajamų problema. Moterų užimtumo lygis mažesnis už vyrų užimtumo lygį (atitinkamai 55,7 proc. ir 70 proc.). Vyresnio amžiaus moterų (nuo 55 iki 64 metų) užimtumo lygis yra gerokai mažesnis (31,7 proc.). Moterų nedarbo rodiklis taip pat yra didesnis nei vyrų (9,7 proc. palyginti su 7,8 proc.). Lisabonos darbo vietų kūrimo ir augimo strategijoje turi būti sustiprintas lyčių aspektas.

2.3.3.1.2 Komisija pasisako už tai, kad būtų laikomasi teisės normų, reglamentuojančių vienodą požiūrį į vyrus ir moteris, veiksmingai įsisavinami nauji struktūriniai fondai, individualizuojamos teisės, susijusios su mokesčiais ir pašalpų sistemomis, kad tiek vyrams, tiek moterims apsimokėtų užsiimti profesine

veikla. EESRK pritaria Europos lyčių lygybės instituto steigimui; tačiau jam reikia skirti tinkamą personalą ir finansavimą⁽²⁾.

2.3.3.1.3 Komitetas pripažįsta, kad siekiant skatinti moterų užimtumą būtina koordinuojant užimtumo politiką užsibrėžti bendrus prioritetus; vertindama nacionalines reformų programas, Komisija turi užtikrinti, kad prioritetas būtų skiriamas nevienodo požiūrio į lytis problemai ir būtų imamasi būtinų priemonių.

2.3.3.1.4 EESRK mano, kad valstybių vyriausybės, vyrų ir moterų lygių galimybių institucijos ir visų valstybių narių socialiniai partneriai yra aiškiai įpareigoti užtikrinti, kad jų sukurtos darbo užmokesčio sistemos nesudarytų sąlygų diskriminuoti vyrus ir moteris darbo užmokesčio atžvilgiu.

2.3.3.1.5 Komitetas reiškia susirūpinimą dėl to, kad tam tikros naujos darbo organizavimo formos kelia darbuotojų (dažnai — moterų) išnaudojimo pavojų ir gali lemti neskaidrius darbo santykius; EESRK įsitikinimu, lankstumo negali būti siekiama darbo vietos stabilumo ir saugos sąskaita.

EESRK mano, kad su lytimi susiję patikimi ir palyginami duomenys apie moterų su negalia įsidarbinimo kliūtis yra nepaprastai svarbūs jų integravimui į darbo rinką.

2.3.3.2 Skirtingų lyčių darbo užmokesčio suvienodinimas

2.3.3.2.1 Nepaisant to, kad ES priimti teisės aktai dėl vienodo darbo užmokesčio, moterys ES uždirba vidutiniškai 15 proc. mažiau nei vyrai⁽³⁾, ir šis skirtumas mažėja daug lėčiau nei lyčių užimtumo lygio skirtumas. Padėtis ilgą laiką nekinta dėl tiesioginės ir netiesioginės diskriminacijos ir struktūrinės nelygybės, pvz., lyčių atskyrimo pagal sektorius ir profesijas, skirtingų darbo modelių, nutrauktos karjeros dėl vaikų ar kitų artimųjų priežiūros, galimybių gauti profesinį išsilavinimą ir kelti kvalifikaciją, moterims nepalankių vertinimo ir darbo užmokesčio sistemų, taip pat dėl stereotipų. Gali būti, kad ne visos valstybės narės turi techninių galimybių, personalo ir finansų.

2.3.3.2.2 Komunikatu dėl skirtingo vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir socialinių partnerių dalyvavimo, kurį netrukus pateiks Komisija, turėtų būti užtikrinamos nuoseklesnės nacionalinės normos dėl lyčių galimybių teisių ir palengvinamos galimybės gauti žalos atlyginimą.

⁽²⁾ 2005 m. rugsėjo 28 d. EESRK nuomonė dėl Europos lyčių lygybės instituto steigimo (pranešėja D. Štechovi, OL C 24, 2006 I 31, p. 29-33).
URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?textfield2=24&year=2006&-Submit=Search&serie=C>.

⁽³⁾ Nepakoreguotas skirtumas.

2.3.3.3 Moterys verslininkės

2.3.3.3.1 Moterys sudaro vidutiniškai 30 proc. visų ES verslininkų. Norėdamos steigti savo įmones, gauti finansavimą ir galimybę mokytis jos dažnai susiduria su sudėtingesnėmis problemomis nei vyrai. Reikia ir toliau įgyvendinti ES verslumo veiksmų planą ir labiau atsižvelgti į klausimus, susijusius su lyčių aspektu. Turėtų būti remiamos verslą steigiančios moterys, kuriant ir plėtojant naujas įmones įvairiais būdais reikia teikti informaciją ir pirminę paramą, pvz., naujoms įmonėms supaprastinant galimybes gauti finansavimą. Vidurinėse mokyklose turėtų būti skatinamas visų pirma merginų verslumas. Kuriamos strategijos turėtų padėti moterims bendradarbiauti su bankais ir gauti jų paslaugas. Be to, verslininkėms turėtų būti sudaromos sąlygos kartu su finansų institutais steigti tinklus, visų pirma siekiant sukurti mikrofinansavimui pritaikytus finansavimo paketus.

2.3.3.3.2 Verslo pradmenis valstybės narės turėtų įtraukti į vidurinių bei aukštųjų ir profesinių mokyklų mokymo planus, visų pirma skirtus moksleivėms ir studentėms ar profesinių mokyklų auklėtinėms, siekiant sukurti pagrindus, kad kuo daugiau moterų šioje srityje aktyviau įgyvendintų naujoviškas idėjas; tačiau ne visos moterys siekia profesinio savarankiškumo, todėl valstybių narių mokymo planuose turėtų būti numatyta galimybė informuoti moksleives ir apie jų kaip darbuotojų teises ir paraginti jas rinktis „netradicines“ profesijas.

2.3.3.3.3 Specializuota, į moteris orientuota, o kartu ir integruota verslumo skatinimo politika visų pirma galėtų padėti pašalinti su lytimi susijusius užimtumo skirtumus technikos srityje, pvz., inžinerijos sektoriuje, su IRT susijusių paslaugų ir kvalifikuotų darbo vietų srityje.

2.3.3.4 Lyčių lygė socialinės apsaugos ir kovos su skurdu srityje

2.3.3.4.1 Socialinės apsaugos sistemos turi pašalinti kliūtis, trukdančias moterims ir vyrams patekti į darbo rinką ir joje išlikti ir taip sudaryti jiems sąlygas įgyti teisę gauti pensiją. Moterims turi būti suteikiama teisė gauti pensiją ir būtina ieškoti alternatyvių modelių, leidžiančių joms užtikrinti šią teisę. Tačiau panašu, kad moterų karjera vis dar tęsiasi trumpiau ir yra dažniau pertraukiama, todėl jos įgyja mažiau teisių nei vyrai. Dėl to ypač vienišos motinos, vyresnio amžiaus moterys arba šeimos įmonėse, pvz., žemės ūkio, žuvininkystės, mažmeninės prekybos ar perdirbamosios pramonės sektoriuje dirbančios moterys susiduria su skurdo rizika. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad šiuose sektoriuose nebūtų išnaudojamos migrantės.

2.3.3.4.2 Turėtų būti labiau skatinamos lyčių lygėbės strategijos socialinės apsaugos ir kovos su skurdu srityje, siekiant užtikrinti, kad tiek dirbančios, tiek nedirbančios moterys, kurioms gresia skurdo rizika, įgytų rinkoje paklausių įgūdžių, galinčių joms ateityje garantuoti finansinę nepriklausomybę (*).

(*) 2005 m. rugsėjo 29 d. EESRK nuomonė dėl moterų skurdo Europoje (pranešėja B. King, OL C 24, 2006 1 31, p. 95-101).
URL: <http://eur-lex.europa.eu/OJHtml.do?textfield2=24&year=2006&Submit=Search&serie=C>.

2.3.3.4.3 EESRK rekomenduoja skatinti lyčių lygėbės strategijas socialinės apsaugos ir kovos su skurdu srityje, siekiant užtikrinti, kad mokesčių ir socialinio draudimo sistemos atsižvelgtų į moterų (ypač vienišų motinų), kurioms gresia skurdo rizika, poreikius. Taip pat reikėtų pateikti konkrečių pasiūlymų dėl priemonių, skatinančių vienišus tėvas ir motinas įgyti rinkoje paklausių įgūdžių ir palengvinančių jiems sąlygas pradėti darbinę veiklą. Kai kuriose valstybėse narėse būtina nedelsiant imtis priemonių dėl šiuo metu nedidelių skirtumų tarp bedarbio pašalpos, įskaitant socialines pašalpas išlaikomiems šeimos nariams, ir minimalaus darbo užmokesčio.

2.3.3.4.4 Iš tikrųjų, darbo patrauklumas turėtų būtų didinamas ne vien darbo užmokesčio dydžiu, bet ir kitomis, ne piniginėmis paskatomis, pvz., darbo laiko lankstumu ir žemos kvalifikacijos darbuotojams suteikiant galimybę ją kelti. Du ar daugiau vaikų auginančioms šeimoms (su abiem tėvais ar vienu iš jų), kurioms gresia skurdo rizika, turėtų būti užtikrinama pakankamai valstybės išlaikomų vaikų priežiūros įstaigų.

2.3.3.4.5 Didžiausias skurdo pavojus gresia vienišų tėvų ar motinų šeimoms (ES vidutiniškai 35 proc.), 85 proc. jų sudaro vienišų motinų šeimos. Vyresnės nei 65 metų moterys taip pat susiduria su didesne skurdo rizika. Žemą kvalifikaciją turinčios moterys, nesulaukusios pensinio amžiaus, gali būti išstumiamos iš darbo rinkos.

2.3.3.5 Lyčių aspekto pripažinimas sveikatos apsaugos srityje

2.3.3.5.1 Skiriasi vyrų ir moterų rizika susirgti ir ligos, jiems aktualūs klausimai ir įprastos praktikos, turinčios poveikį jų sveikatai. Šiems aspektams taip pat priskiriami aplinkos klausimai, pvz., REACH pasiūlyme nurodytos cheminės medžiagos ir pesticidai, kadangi į moters organizmą patekusios medžiagos dažnai perduodamos maitinant kūdikį krūtimi. Paskutiniai medicininiai tyrimai ir daugelis saugumo bei sveikatos standartų labiau skiriami vyrams ir darbo sritims, kuriose dirba daugiausia vyrai. Reikėtų pagerinti šios srities žinias ir mokslinius tyrimus ir iš moterų požiūrio taško toliau tobulinti statistinius duomenis ir rodiklius.

2.3.3.5.2 Atsižvelgiant į saugos ir sveikatos apsaugos darbo vietoje gerinimo priemones sektoriuose, kuriuose dirba ypač daug moterų, nacionalinėse sveikatos apsaugos ir ilgalaikės slaugos strategijose turėtų būti numatomos integruotos priemonės, susijusios su ūkininkų sveikatos darbo vietoje standartais, su moterų, kurios kaip šeimos narės dirba žemės ūkyje, sveikata ir su nuolatiniomis žalingomis darbo sąlygomis pramonėje apskritai. Šios priemonės taip pat turėtų apimti informavimo bei šviečiamąją veiklą dėl teisių stiprinimo.

2.3.3.5.3 EESRK taip pat ragina labiau atsižvelgti, tirti ir vertinti moterims, prižiūrinčioms kitus asmenis, tenkančios naštos poveikį, įskaitant fizinį bei psichinį krūvį.

2.3.3.5.4 EESRK pritaria ES lyčių lygybės tikslams ir siūlo atvirojo koordinavimo metodą taikyti sveikatos apsaugos srityje, kartu įtraukiant lyčių lygybės tikslus ir stiprinant prevencijos programas; taip pat reikėtų aktyviau imtis į lyčių aspektą orientuotų iniciatyvų, susijusių su lytiniu keliu perduodamomis ligomis (ŽIV/AIDS) ir šeimos planavimu.

2.3.3.6 Kova su įvairialype moterų diskriminacija, ypač tarp imigrančių ir tautinių mažumų

2.3.3.6.1 Socialiai pažeidžiamų asmenų grupėms priklausančių moterų padėtis dažnai yra blogesnė nei tai pačiai grupei priklausančių vyrų padėtis. Jos dažnai patiria dvigubą diskriminaciją. Reikia skatinti lyčių lygybę migracijos ir integracijos politikos srityse, kad būtų užtikrintos moterų teisės ir dalyvavimas visuomenės gyvenime, visapusiškai išnaudoti jų darbo potencialą ir gerinti jų galimybes įgyti išsilavinimą bei profesiją.

2.3.3.6.2 EESRK apgailestauja, kad Hagos tikslai, kuriuos Europos Vadovų Taryba priėmė laisvės, saugumo ir teisingumo srityje, siekdama juos įgyvendinti 2005–2010 m. laikotarpiu, neatsižvelgia į ypatingą migrančių padėtį. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad tarp migrantų daugėja moterų ir rekomenduoja visais migracijos proceso etapais, visų pirma priimant ir integruojant asmenis į priimančios valstybės visuomenę, ES politiką ir priemones papildyti lyčių aspektu.

2.3.3.6.3 Esamų su prieglobsčio klausimais susijusių priemonių perėmimas ir įgyvendinimas, visų pirma laikina prieglobsčio prašytojų apsauga ir būtinieji prieglobsčio prašytojų priėmimo standartai atitinka Tarptautinėje žmogaus teisių ir laisvių apsaugos konvencijoje ir 1951 m. Ženevos konvencijoje numatytus įpareigojimus. Prieglobsčio politika taip pat turėtų atsižvelgti į su lytimi susijusį moterų persekiojimą, dėl kurio jos bėga iš savo kilmės šalies.

2.3.3.7 Pagrindiniai Komisijos veiksmai šioje srityje

2.3.3.7.1 EESRK pritaria pagrindiniams Komisijos veiksams, visų pirma tiems, kurie teikia prioritetą lyčių aspektu integravimo stebėsenai ir stiprinimui. Komitetas pritaria iniciatyvai patikslinti atvirojo koordinavimo metodo taikymą *inter alia* pensijų, socialinės integracijos, sveikatos apsaugos ir ilgalaikės slaugos srityse, svarbiausią dėmesį skiriant vyrų ir moterų lygybės skatinimui ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Žr. 5.2.2. 2006 m. balandžio 20 d. EESRK nuomonę dėl socialinės apsaugos atvirojo koordinavimo strategijos; Pranešėjas Olsson (OL C 185 2006 8 8, p. 87).
URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&serie=C&textfield2=185&Submit=Search>.

2.3.4 Geresnis darbo, asmeninio ir šeimos gyvenimo derinimas

2.3.4.1 EESRK pripažįsta, kaip svarbu kurti priemones ir kartu užsibrėžti aiškius tikslus ir rodiklius, kad būtų pakankamai įstaigų, teikiančių vaikų priežiūros nuo gimimo iki mokyklinio amžiaus paslaugas ir nebrangią bei prieinamą priežiūrą kitiems šeimos nariams, kadangi tai turi tiesioginio poveikio moterų galimybei dalyvauti darbinėje veikloje. Taip pat turėtų būti numatytos užmokyklinės vaikų ir jaunimo priežiūros, pridedant prie tėvų darbo laiko, galimybės.

2.3.4.2 EESRK pritaria, kad būtina užtikrinti galimybę geriau derinti darbą ir asmeninį gyvenimą. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad ne taip dažnai kiek vertėtų naudojamosi lankstaus darbo laiko teikiamais privalumais. Komitetas reiškia susirūpinimą dėl to, kad tam tikros naujos darbo organizavimo formos kelia darbuotojų (dažnai — moterų) išnaudojimo pavojų ir gali lemti neskaidrius darbo santykius; EESRK įsitikinimu, tarp lankstumo ir saugos turi būti pusiausvyra.

2.3.4.3 ES pripažino vienodo vyrų ir moterų dalyvavimo darbe ir šeimos gyvenime svarbą ⁽⁶⁾. Vyrų ir moterų turi pasiskirstyti namų ruošos ir vaikų priežiūros pareigos, kad galėtų dirbti po lygiai. Vyrus reikia labiau įtraukti į šeimos ir namų ruošos darbus. Be to, šiuo metu diskutuojant apie darbo laiko direktyvos persvarstymą reikia parengti su šeiminiiais išpareigojimais suderintas darbo laiko nuostatas.

EESRK pripažįsta, kad labai svarbu parengti priemones ir nustatyti aiškius tikslus ir rodiklius, kad būtų pakankamai įstaigų, teikiančių vaikų ir kitų slaugos reikalaujančių šeimos narių priežiūros paslaugas.

2.3.5 Vienodo moterų ir vyrų dalyvavimo priimant sprendimus skatinimas

2.3.5.1 Nepakankamai veiksmingai sprendžiamas vis dar per menkas moterų dalyvavimo politikoje, sprendimų priėmimo procesuose, ekonomikos ir technikos srityse klausimas. Komisijos siūlomi pagrindiniai veiksmai turėtų padėti pašalinti demokratijos trūkumą. Tačiau valstybės narės kol kas ne itin linkusios imtis būtinų priemonių. Ir viešajame, ir privačiame sektoriuje pastebimas lyčių atskyrimas. Viešajame ir privačiame sektoriuje nepakankamai moterų užima vadovaujančias ir atsakingas pareigas.

⁽⁶⁾ 2000 m. liepos 29 d. Tarybos ir Užimtumo ir socialinių reikalų ministrų tarybos rezoliucija dėl tolygaus moterų ir vyrų dalyvavimo profesiniame ir šeimos gyvenime (2000/C 218/02).
URL: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/de/obj/dat/2000/c_218/c_21820000731de00050007.pdf.

2.3.5.2 Todėl EESRK rekomenduoja numatyti tikslus ir terminus lygybei pasiekti, kad daugiau moterų galėtų dalyvauti priimant įvairius sprendimus. Komiteto nuomone, taip galima paskatinti moteris dalyvauti formuojant politiką, priimant sprendimus ekonomikos, mokslo ir technikos srityse.

2.3.5.3 Be to, visos ES institucijos turi imtis veiksmingų priemonių tuose lygmenyse, kuriuose per mažai moterų dalyvauja priimant sprendimus, kaip numatyta 2004 m. gegužės 1 d. Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų 1 d straipsnyje (77) 96 (7). Nuolat turėtų būti stebimi ir skelbiami veiksmingomis priemonėmis pasiekti rezultatai.

2.3.6 Kova su lytiniu smurtu ir prekyba žmonėmis

2.3.6.1 Komisija įsipareigojo kovoti su visomis smurto formomis. Pagrindinės lyčių smurto aukos yra moterys. Neseniai EESRK šią temą nagrinėjo nuomonėje savo iniciatyva dėl šeiminių smurto prieš moteris (8). Šeiminių smurtas neleidžia moterims dalyvauti visuomenės gyvenime ir darbo rinkoje, sukeldamas tokias pasekmes, kaip socialinė atskirtis, skurdas, finansinė ir materialinė priklausomybė. Turėtų būti parengtas Europos kovos su smurtu prieš moteris veiksmų planas.

2.3.6.2 Prekybos žmonėmis problema turi būti nagrinėjama kartu su kompleksiška organizuoto nusikalstamumo problematika ir reikalauja visų valstybių narių bendradarbiavimo, siekiant nuoseklesnės saugumo politikos ir bendro teisinio pagrindo, kad šioje srityje būtų galima veiksmingai veikti. Atitinkami ES tikslai nustatyti Hagos programoje (9) ir Jungtinių Tautų konvencijoje prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (10). EESRK parengė nuomonę, kurioje pabrėžiama saugumo politikos, kuri gina piliečius teisinės valstybės principais pagrįstoje laisvoje ir atviroje visuomenėje laikantis įstatymų ir teisingumo principo, svarba (11).

(7) Žr. http://www.europa.eu.int/comm/dgs/personnel_administration/statut/tocde100.pdf.

(8) 2006 m. kovo 16 d. EESRK nuomonė dėl moterų skurdo Europoje (OL C 110 2006 5 9, p. 89).

URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&serie=C&text-field2=110&Submit=Search>.

(9) Žr. http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/the_hague_priorities/index_en.htm.

(10) Žr. http://www.unodc.org/unodc/crime_cicp_convention.html.

(11) 2005 m. gruodžio 15 d. EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui „Hagos programa: dešimt prioritetų ateinantiems penkeriems metams. Partnerystė Europos atsinaujinimo varden laisvės, saugumo ir teisingumo srityje“ (pranešėjas L. M. Pariza Castaños, OL C 65, 2006 3 17, p. 120–130). URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&serie=C&text-field2=65&Submit=Search>.

2.3.6.3 Moterys, tapusios prekybos žmonėmis aukomis, neturi būti deportuojamos prieš jų pačių valią, kadangi privertus jas grįžti į savo kilmės šalį, ten joms gali kelti pavojų prekytojai žmonėmis. Joms veikia reikėtų suteikti leidimą gyventi toje šalyje, į kurią jos buvo išvežtos; tokia teisė turėtų būti papildomai apsaugoma nuo galimo piktnaudžiavimo.

2.3.6.4 Komitetas ragina valstybes nares garantuoti, kad bus įgyvendintos tam tikros priemonės, siekiant suteikti daugiau teisių ir paramos moterims, seksualinio išnaudojimo tikslais tapusioms prekybos žmonėmis aukomis. Tikslinėmis kampanijomis, skirtomis seksualinėmis paslaugomis besinaudojančių vyrų sąmoningumui skatinti, reikėtų mažinti tokių paslaugų paklausą. Tokios kampanijos turėtų būti plačios pilietinės iniciatyvos dalimi, kad žmonėms būtų galima užtikrinti įvairesnes sąlygas naudotis alternatyviomis darbo ir uždarbiavimo galimybėmis.

2.3.6.5 Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę numatyti baudžiamąją atsakomybę už seksualinių paslaugų pirkimą arba bent jau pagerinti prekybos žmonėmis aukomis tapusių moterų ar kitų asmenų, ne savo noru dalyvaujančių prekyboje sekso paslaugomis, apsaugą.

2.3.7 Visuomenėje išsisknijusių lyčių stereotipų griovimas

2.3.7.1 EESRK pritaria Komisijai, kad žiniasklaidai tenka lemiamas vaidmuo formuojant žmonių elgesį ir pažiūras. Pasiūlytos priemonės, skirtos griauti lyčių stereotipus švietimo ir profesinio rengimo srityje, darbo rinkoje ir žiniasklaidoje, yra orientuotos į šiuos klausimus ir nurodo valstybėms narėms gaires.

2.3.7.2 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad visų pirma žiniasklaidoje vis dar per mažai moterų eina aukštas pareigas. Siekiant lyčių lygybės žiniasklaidoje reikėtų parengti priemones, todėl EESRK rekomenduoja:

- (a) parengti visoje Europoje taikytinas sąmoningumo ugdymo priemones, kuriomis siekiama žiniasklaidoje visiškai netoleruoti moterų ižeidimų dėl lyties ir jas žeminančio įvaizdžio pateikimo;
- (b) remiantis Komisija siūloma priimti direktyva dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstyto nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo, užtikrinti, kad komercinėje vaizdo ir garso komunikacijoje nebūtų diskriminacijos dėl rasės, lyties ar tautybės (12);
- (c) žiniasklaidos darbuotojų rengimo įstaigose numatyti lyčių specifikos programas, taip pat parengti veiksmingus vienodo vyrų ir moterų atstovavimo žiniasklaidoje visais sprendimų priėmimo lygmenimis mechanizmus;

(12) COM(2005) 646 final. Žr. 2 išnašą.

(d) plėtoti visuomeninį radiją ir televiziją kaip nepriklausomą žiniasklaidos priemonę pavedant jam visuomeninės svarbos užduotį skatinti pagarbą žmogaus teisėms bei vyrų ir moterų lygybei.

2.3.7.3 EESRK teigiamai vertina pasiūlytą priemonę, stiprinančią sąmoningumą lyčių lygybės klausimu taikant Komisijos D planą (demokratija, dialogas ir diskusijos) ⁽¹³⁾, ir kartu pritaria susijusioms priemonėms, kurias pavienėse valstybėse narėse rengia Komisijos atstovybės.

2.3.8 Lyčių lygybės skatinimas už ES ribų

2.3.8.1 EESRK pritaria Komisijos vaidmeniui tarptautiniu mastu skatinant moterų teises.

2.3.8.2 ES vidaus ir vystymo politika turi atspindėti moterų vaidmenį kovojant su skurdu ir tai, kad stiprėjančios ekonominės, politinės ir seksualinės moterų teisės bei jų laisvo apsisprendimo teisė dėl išsilavinimo turi įtakos ne tik pačioms moterims, bet ir jų šeimoms ir Bendrijai.

2.3.8.3 Be to, ES tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygiu turi užtikrinti lyčių aspekto integravimą ir poreikių bei moterų perspektyvų stebėseną. Vykdamas ES vystymo politiką, moterims taip pat turėtų būti užtikrinamos tinkamos galimybės gauti finansinę ES paramą.

2.3.8.4 Krizių intervencijų atveju lyčių perspektyva turėtų būti įtraukiama į Europos saugumo ir gynybos politiką (ESGP), kaip numatyta JT rezoliucijoje Nr. 1325 ⁽¹⁴⁾ ir 2000 m. lapkričio mėn. Europos Parlamento rezoliucijoje dėl moterų dalyvavimo taikaus konfliktų sprendimo procese.

2.3.8.5 Europos Komisijos Humanitarinės pagalbos generalinis direktoratas (ECHO) savo veikloje pirmenybę turėtų teikti pagalbai ir paramai, skirtai krizių metu lytinį smurtą patiriančioms moterims, o pasibaigus ginkluotiems konfliktams — tarptautinės teisės priemonėmis siekti žalos atlyginimo.

2006 m. rugsėjo 13 d., Briuselis

2.4 II dalis „Lyčių lygybės valdymo gerinimas“

2.4.1 Lyčių lygybę galima įgyvendinti, jei bus visiškai išpareigota aukščiausiu politiniu lygmeniu. Komisija skatina lyčių lygybę savo gretose ⁽¹⁵⁾ ir remia įvairias lyčių problemas nagrinėjančias ir didelę pažangą padariusias struktūras. Tačiau dar daug reikia nuveikti gairėse paminėtose pagrindinėse srityse ir tai reikalauja geresnio valdymo visais — ES institucijų, valstybių narių, parlamentų, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės — lygiais. Nepaprastai svarbi valstybių narių lyčių lygybės ministrų parama.

2.4.2 EESRK rekomenduoja, siekiant paskatinti lyčių lygybę, stiprinti esamas Komisijos struktūras, gerinant veiksmų derėjimą ir tinklus. Komitetas taip pat rekomenduoja plėtoti dialogo su organizuota pilietine visuomene mechanizmą. Nacionaliniu lygiu reikėtų labiau remti ir pripažinti moterų organizacijas, be to, vadovaujantis dalyvaujamosios demokratijos principu būtina siekti didesnės tarpusavio sąveikos.

2.4.3 EESRK taip pat rekomenduoja ES institucijoms šioje srityje sukurti privalomas lyčių aspekto integravimo ir mokymo priemones.

2.4.4 Be to, EESRK rekomenduoja Komisijos Biudžeto generaliniame direktorate įsteigti už lyčių klausimų finansavimą atsakingą darbo grupę ir kasmet atskirai įvertinti ES biudžeto poveikį su lytimis susijusiems klausimams.

2.4.5 EESRK taip pat mano, kad vykdamas politiką būtina stebėti pažangą, norint užtikrinti gairėse numatytų tikslų įgyvendinimą. 2008 m. numatyto tarpinio įvertinimo tikslas — padėti toliau rengti tinkamas priemones, o, prireikus, ir kitose nei numatytose politikos srityse, laikotarpiui iki 2010 m. bei tolesnes šių gairių įgyvendinimo priemones.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

⁽¹³⁾ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Komisijos indėlio svarstymų laikotarpiu ir jam pasibaigus: D planas (demokratija, dialogas ir diskusijos), (COM(2005) 494 final), URL: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/lt/com/2005/com2005_0494lt01.pdf.

⁽¹⁴⁾ Žr.: <http://www.peacewomen.org/un/sc/1325.html> (priimta 2000 10 31).

⁽¹⁵⁾ III priedas.